

Pèl & Ploma

E. Marquina

POETA

L'escriure en lloança d'homenets de vint anys va sempre acompanyat d'una certa tristesa, per la por que fa l pervindre dels que sols han donat esperances pera l'Art an el que s'ediquen. Més en Marquina té ls vint anys de l'esperança i ja ha fet obra que pot quedar. La seva primavera porta en les flors dels seus versos la fruita madura de l'Istiu i els sucs fermentadors de la tardor.

El seu bigotet de mosqueter jove ja ha fet parlar les velles barbes de les lletres castellanes, i les *Odas*, que són el seu primer llibre personal, han fet pensar i escriure a D. Juan Valera, que és un pilar encara fort en l'enderrocament fatal d'una literatura sense nova sava. Abans amb això n'hi hauria hagut prou pera fer-se celebre; ara, ja no cal. Sense l'parer de l'autor de *Pépita Jiménez*, tot el jovent de Barcelona veia en l'Eduard Marquina un poeta poderós injectant en les inflades buidors d'una retòrica etica una saó desconeguda.

I és senzillament que l poeta castellà ha viscut tota sa vida en un recó d'Espanya que encara se sent viure i que ha imprès fortament el seu llevat d'idees noves en el jove cervell de l'escriptor. En Marquina escriu com un castellà que n sapiga, però pensa com un català que pensi.

Nascut i educat a Barcelona, ha viscut entre la més nova generació, acostumada a les corrents d'art que han fet ofici de sanitosa ventilació a l'estroncada producció del nostre intel·lecte. En els fruits que dona n Marquina, la sava de la classica literatura castellana esclata poderosament enriquida per les d'altres llengües i pels nous elements d'intel·ligència que semblen voler despertar-se a Catalunya. Per això, al trobar-se per primera vegada a Madrid, s'hi ha vist foraster, no responent la realitat, que li semblava increïble, a l'idea que devia fer-se de la capital on devien reunir-se ls ingenis de la literatura a la que perteneix. D'aquí les seves ires al trobar-se amb els rastres dels grans homes que allí brillaren, les quals obres sols han fet estela en un mar que ja no solca cap vaixell.

Pera judicar les obres den Marquina, els pintors deuen desfer-se del criteri empleat en les arts plastiques, mai sigui sinó pera no caure en lo que fan els escriptors quan parlen de pintura. La gent de lletres, posant-se davant d'una obra de pintura o d'escultura, lo primer que fa és esbrinar-ne l motiu literari, sent així que si n té és solament cosa secundària. Els pintors podrien usar la reciproca, enlluernant-se per la plasticitat *pictorica* que tingui l'obra literaria. Sobre tot en les *Odas* den Marquina cada vers enclou un parell de composicions altament il·lustrables si aquí tinguéssim Walters-Cranes, Grassets o Steinlens.

Ademés d'aquesta forma purament exterior de l'obra den Marquina, s'hi planeja sempre l'esperit del poeta, sense que l deturin els boscos de que parla, les montanyes que aixeca, els edificis que enderroca, les boïres que descorre, les dones que desitja ni les lluites que pressent. Fora del que escriu, me queda després de cada llegida una sensació ben clara del poeta alçant-se a dalt dels cims més elevats, solcant les boscuries com si fossin mars, i baixant suaument a les planuries on se mouen els seus robustos i hermosos fills de la terra.

I sobre tot la sensació més persistent que deixa és la d'una forta olor de tots els sucs de la terra, de totes les flors que s deïxonden, de totes les fruites que esclaten a l'esforç de la saó, de tots els líquids que fermenten, de la sang generosament vessada i de tota una grandiosa fecunditat que pogués fer uns homes forts i hermosos en una terra nova.

M. U.

IMPRESSIONS D'ALTRES TERRES

Carta oberta

Amic Utrillo: he llegit la teva carta. No crec, sincerament, que am la meua pobra firma pugui *omplir* un número enter del PEL & PLOMA. A pesar d'això t'envio aquestes impressions, quins paragrafs, quan menys, ompliran les pàgines de lletres.

I, abans de tot, una advertència. Perquè us escric en la llengua, plena de sava, d'un poble gran que neix, he volgut parlar-vos de les tristesses amagades d'un altre poble gran que està morint. No serà forta la vida que fonament no arrela en les serioses ensenyances de la mort. Tot morint-se, els vells, omplen d'una savia gravetat els rostres inconscients dels nois petits que ls volten.

I potser aquella mort és la més gran de llurs ensenyances. —Aprofitem-nos, doncs.

Disposa, mana, parla, etc., etc.

LA COMPLANTA DELS QUADROS

Voldria en dugues ratlles fer-vos una petita psicologia del nostre *Museo del Prado*.

Enlloc com allí s pot veure i apreciar am tanta justesa l'ànima castellana. S'ha projectat sobre les parets grandioses, i rellesca, nua i delatant-se, damunt les fustes encerades de les sales. En la més gran d'aquestes, a mà dreta, els quadros den Murillo, cridaners, llampants, am colors d'uniforms de soldat, us surten al pas sobtadament, ferint la vostra retina amb una llum ingrata de *bandera nacional*.

Són els que tenen més *copistes*. Alguns, a terra, la caixa dels colors oberta al costat seu; altres, enfilats en petites escales geperudes quin gep els serveix de *caballete*; altres, estoicament drets, la cara rodona, els ulls negres, abismats en aquelles turbonades blaves, de cel de més enllà de l'Àfrica; tots, admirant, estudiant, copiant i comentant al gran mestre, l'estatua del qual era l'única estatua de pintor am que contava l *Madrid monumental* de fi de segle. La gent d'aquestes terres se l'estima, al nostre gran Murillo. La llevar d'ànima mora que encara corre i fa bullir la seva sang d'Espanya, sembla expandir-se i rebrotar davant d'aquells grans mantells de verge que criden i proclamen, am sos selvatgismes de color, la seva antiga gloria musulmana.

Fins mirant-ho bé, es diria que parlen i s'expliquen i tracten de fer-se entendre, els pobres quadros. Una remor de filosofica complanta surt d'aquelles teles, ubriagués de color; tristes, sota llurs desvaris blaus i blancs i verds... i de tota mena.

I parlant alhora ls quadros i llurs falses verges, sembla que diguin:

«Oh la Concepció sens taca; l'idea pura i per si mateixa creadora; les excel·lències del color-harmonia, nèt de tota brutícia de realitat i pare de tots els matisos reals de la vida; l'acord; la musica; la Concepció sens taca!

«També nosaltres les estimem aquestes coses; també nosaltres voldriem parlar-vos-en, selvatges fills de mares espanyoles.

«Varem sortir frisosos a la vida gran de les reliquies d'Art i desitjarem ésser, com totes les reliquies eternals, la *visió* suprema de les coses, més veritable i santa que les coses mateixes!

«Prou que l'estimem i la voldriem, la vaguetat dels sers reals i vius, que s desfan, per do de l'art, en una ombra inefable de misteri! Prou que n portem el nom de la Concepció sens taca i ens dalim per ella!...

«Més per això som les selvatges filles de mares espanyoles. Va fruir el nostre pare de nosaltres i ens embolicà am la seva tela africana de colors llampants.

«I les pobres verges de l'Idia van dur, pera sempre més, el mantell blau de les femelles dels *serrallos* moros.

«No pujarem al Cel de l'Art, quins acords musicals destorbariem. Restem filles de la Terra.

»I en lloc d'idealitzar-se i de fruir d'eternitat els que ns contemplen, senten que la sang bull a dintre seu.

»I ens fan senyera dels seus exèrcits bojós i corren a cridar i a matar-se en nom nostre!»

Aquesta és la complanta dels vells quadros.

DEN GOYA

Madrid és una vila groga, am la grogor grisenc i freda dels ossos morts tirats en mig de la brutícia. Sembla una ciutat que hagi viscut fins als temps den Goya i que aleshores morí, massa pobra i esquifida pera resistir l'abraçada triomfant del gran desvergonyit. Havia sigut forta: ho sap tot-hom; sen conten històries lluminoses, i fins en Musset i en Victor Hugo varen cantar per ella—la ciutat de les blaves escalinates.

Era filla d'hidalgos reis i de marquesos rumbejants; les ingeniositats alegres den Quevedo la van omplir tota d'una rialla vivament graciosa, i les paraules fines i llueus del parlar den Gongora caigueren sobre d'ella com pluja nitida de perles i de flors vermelles.

Vivia alegre, un xic ensopida i quieta, sota ls seus mantells de gloria, com ànima de dòna hermosa quina serenitat té quelcom d'aristocràtica peresa.

I va venir-hi aquell—l'esbojarrat dels majos i els capritxos,—i l'hermosa vila groga sentí la roja cremor dels seus petons d'home sencer damunt ses galtes. Mai havia estimat fins aquells temps. Havia viscut tranquil·lament sa vida alegre de princesa, i aquell home brutal, vingut de fóra, va fruir, per la primera volta, de la plenitud reial de ses carícies.

Pobra vila! En la disbauxa dels seus primers amors se va donar sencera a l'home aquell, que l'estimava i la feria. I va esser un misteri tragic d'amors grans, quines esgarriances guarda encara la pobra vila en el posat del seu cadavre.

En Goya va estimar-la *séns pietat*, xuclant la seva sang, vivint dels seus petons, fent de la seva pobra carn de dòna les criatures més preuades del seu geni.

Va despullar-li l còs de mantells i de vestits i de joiells, i no va deixar-li una gota de sang a les entranyes.

Era de la nissaga d'homes implacables altrora i creadors, que ensorren civilisacions enteres pera aixecar-ne altres de noves. La vida i la salut dels fills varen matar a la mare. Madrid no ha viscut mai més desde ls vells temps den Goya.

L'abraçada potent d'aquell home va caure com pluja d'un Vesuvi damunt la ciutat tranquil·la.

I l'Art somreia i es mirava alegre aquells amors homerics; emperò la pobra vila groga, aixuta, anèmica, escarnida del seu mateix estimat en les darreries de la vida, va anar-se morint, morint, corsecada.

L'ELEGIA DE LES CASES

Som les cases, les cases d'una humanitat petita, quins còrs han perdut, encongint-se, el saludable amor de les coses.

Som la satisfacció de necessitats estretes. Guardem de la pluja i de la calor, de la llum i de la neu, als homes. No tenim vida pròpia.

I blanques, artificials, petites, sense una ànima gran quina pietat heroica ns dongui forma, ens agrupem en la ciutat. Una ciutat que ha mort i que demà no tindrà ruïnes.

Som les cases blanques d'una terra pobra. Ens han negat l'espallla forta de les pedres i es desfàn lentament nostres parets.

Ni la grapa negra dels ferros bellament forjats, ni la taca ensangüentada de les rajoles que fa brillar la llum, han vingut a donar-nos majestat en nostra mort. Som petites, infelices filles de la terra, i ens morim sense haver-hi viscut mai.

Ens morim perquè l'amor embellidor dels homes no ha caigut mai damunt nosaltres, batejant-nos.

I voldriem que la nostra malinconica elegia trobés un lloc de sentiment i de pietat en les entranyes mateixes dels homes que vindran.

Llavors els diríem: «Veni, homes: escolteu les nostres veus de mort i remembreu-les.

»Estimeu intensament la terra; teniu amor a les cases on viviu; i que a dintre d'elles reposi l vostre còs i alhora faci estada de bellesa l'esperit.

»Que les vostres cases siguin la llar dels vostres fills i el lloc sagrat dels vostres pensaments.

»Embelliu-les; feu-les grans i fortes, am la fortaleza i l'amor de les vostres ànimes.

»Elles covaran demà les vostres esperances, i l'ideal de vostra vida serà com un cor jove a dintre d'elles.

»I elles i vosaltres durareu am la classica eternitat de les vides harmonioses; l'eternitat sagrada que la Grecia guarda encara sota les cornises del seu Parthenon.

»Escolteu-la, homes joves dels pobles que s'estan formant, aquesta malinconica elegia de les pobres filles d'una ciutat morta.

»Escolteu-la bé, tot fent pujar les vostres cases.

»I la vostra vida no serà com una cosa inútil; i les vostres cases, quan l' hora gran de la quietut sigui vinguda, encara duraran damunt la terra.

»Hi deixaran ruïnes; com els arbres deixen fruits rublerts de llevors santes.»

Los pisadores de uvas

(fragmento)

... La voz de mi garganta
se mojará en la sangre de mis venas
para tomar vuestro color: de todo
veo brotar, como del grano hinchado
que pisan vuestros pies, un jugo ardiente
que conforta el espíritu.

Exprimamos,
pisemos, compañeros, los racimos,
y las desnudas piernas sepultemos
en el baño caliente de los mostos.
— La Vida es cepa ubérrima: á ninguno
su exquisito licor será negado
cuando á exprimirlo acuda, con los labios
consumidos de sed. ¡Salta y cimbréate
y extiéndete, mortal, y abre los brazos
sobre el despojo ardiente de la Vida!
¡Cae sobre los racimos de las penas
y sobre el moscatel de la alegría
con todo el cuerpo rígido! ¡Las manos
posa sobre los hombros de tu hermana
y sonríe mirándola y no cejes
en la eterna labor; pisa las uvas
y sorbe con los labios, nunca hastiados,
el licor que rebosa, como sangre,
de los granos magníficos! — En tanto,
inmóvil sobre tí, dueño implacable,
el Sol vendimia en tus calientes venas
y el vapor de tu sangre pone roja
la espalda de las nubes...

Todo el mundo
es como viña de ramaje espeso
donde la savia de la Vida riega
los festines del Sol. ¡Pisa, muchacho,
y que las gotas del licor salpiquen
el rostro de tu amada, que sonríe
sentada sobre el carro de tu abuelo!

(Fragment de l'aplec de poesies, próxim a publicar-se, *Las Vendimias*.)

L'Hivern⁽¹⁾

Amor, mon amor: la terra fa por,
quieta, neguitosa i am posat de mort;
la terra dormida fa baixar la veu,
amor, mon amor,
tot deixant-se omplir de bolves de neu.

Enfonsem-se en ella; vivim de sa pau,
sense parar compte de la neu que cau;
treballem per dintre la nostra llevor,
amor, mon amor,
i esperem que un dia veurem lo cel blau.

I les llargues pluges, amb son ritme etern,
que vagin mullant la buidor del niu.
¡Acostat! Viurem de l'amor intern,
sota la munió dels núvols d'hivern
que coven son fill, el Sol de l'estiu.

E. MARQUINA

(1) Am musica den Morera, publicada en el n.º 36.

Ayuntamiento de Madrid

Edouard Marquina

POÈTE

Le nom du jeune écrivain dont nous publions aujourd'hui le portrait, était complètement inconnu il y a quelques mois. Maintenant tout le monde lui accorde la première place dans les faibles rangs des poètes espagnols de langue castillane.

La caractéristique du talent de Marquina pourrait se placer dans la force inouïe de ses images, toujours enveloppées par les fortes senteurs d'une terre féconde. D'aucuns prétendent voir dans les vers de Marquina des violences démolisseuses qui ne sont que l'aspiration d'un cerveau de vingt ans vers le renouvellement d'une terre ensevelie dans ses propres poussières.

Son premier livre *Odas* a mérité le respect des vieilles renommées encore debout, hommage exprimé par Valera dans un long article qui sera continué.

Marquina, quoique élevé à la façon castillane, manie aisément le catalan, l'autre langue littéraire espagnole. C'est peut-être dans l'esprit de notre langage qu'il a trouvé la puissance de ses chants.

Dibuixos de París

En Casas ha enviat un gros paquet de dibuixos que demostren lo molt que ha *adelantat* en el seu art a les vintiquatre hores d'esser a París. Per mica que puguem ne publicarem algun en el proxím número, en el que anirà també la figura en peu de l'eminent pianista Vidiella.

Quadro den Zuloaga

La ja famosa pintura de l'ignacio Zuloaga que merescuè medalla d'or a l'última Exposició de Belles Arts celebrada a Barcelona, fou adquirida per en Santiago Rusiñol, que l'posà en el gran saló del *Cau Ferrat*; el quadro últimament enviat a París pera figurar a l'Exposició Universal, essent rebutjat pels senyors que formen el jurat d'admissió, que més ben anomenat seria si n diguessin *Conjura d'exclusió*, ja que sols s'ha cuidat d'impedir que figurin a la secció espanyola les obres dels indiscutiblement primers pintors de la península.

Ara ve la segona part: aquest quadro, postergat i qualificat, sens dubte, com indigne de figurar entremig de la xanfaina admesa, ha sigut adquirit pel Museu de Brusseles, gracies al merit de l'obra i a la bona amistat den Rusiñol amb en Zuloaga, ja que aquell ha fet cas omís dels seus drets en bé del pintor vascongat.

Amb aquesta ocasió donem dugues felicitacions i una condolença. Aquesta condolença va endreçada al jurat espanyol d'admissió, que reb, además del que ja ha rebut anteriorment, un certificat d'incapacitat, d'antipatriotisme, de lleugeresa i d'un grapat més de coses depriments, al cometre l'acte de misoneisme del que riurà l'món de les Arts, mentres durin els records dels temps actuals. Ja està vist: aquells senyors, no podent-se fer cèlebres a força de talent, han volgut obtenir-ho posant en evidència la repulsió nacional envers tot lo que sobresurti de la vulgaritat en la que estan enfonzats.

Les felicitacions van dirigides an en Rusiñol i al pintor del quadro. Al primer, perquè s'ha prestat a un acte de desprendiment del que serien incapaços la majoria de persones que compren quadros, privant-se d'un quadro que era ben seu i del seu gust, malgrat siga a cambi d'un altre. An en Zuloaga l felicitem, perquè amb un quadro al Museu del Luxemburg i un altre al de

Brusseles, pot ben riure-s de les etzegallades dels il·lustres importants que li han robat els llores als que tenia dret com a pintor de primera força.

El concert Maria Pichot i Joan Gay

A pesar d'una pluja torrencial, el Saló Parés presentava l'agradable aspecte d'una triada i numerosa companyia, entre la que abundaven senyorettes molt més hermoses que ls quadros de les parets.

Com ja tot-hom sap, el concert se composava d'obres triades de César Franck, Wagner i Schumann. Executà les d'aquest últim, al piano sol, en Joan Gay, posant-hi tota la delicadesa de sentiment que en tant alt grau posseeix. L'hermosa composició melanconica *Vogels al prophet*, pera la que sentim molta afició, merescuè l'esser escoltada per segona vegada.

La Sra. Maria Pichot cantà deliciosament cinc composicions de César Franck, entre les quals nosaltres preferim *Les cloches du soir*, sense que això vulgui dir que estigui millor que les altres, ni que fos millor cantada que les altres. En totes s'hi veia gran progrés en la dicció francesa i emissió de la veu, sens dubte a conseqüència de les lliçons rebudes de l'eminent professor el tenor Engel.

La tercera part, cantada ja sense acompanyament de pluja, fou escoltada am l'interès que s mereixen les obres den Wagner composades dintre un quadro més intim que les seves obres teatrals. Els dos estudis pera *Tristan & Iseult* són tant atractius i agradables de sentir com puguin esser-ho pera ls ulls q's esboços de la més interessant pintura. La cantora fou molt aplaudida en totes les obres, veient-se obligada a cantar la *Mariagneta*, cançó popular que diu i canta la Sra. Pichot amb una tristesa de bon esser verament deliciosa.

A l'«Orfeo Català»

No volem deixar passar l'ocasió de fer públiques les nostres simpaties envers una institució que enalteix la nostra terra aquí i fóra d'aquí; i l'enalteix no perquè desitgem que així sigui, sinó perquè realment és així, sense retòriques ni il·lusions de cap meridional escalfat pel sol esberlador.

Sentim l'embarc de que ha sigut victima l'*Orfeo*, més ens felicitem per la subvenció indirecta que això li ha valgut, am l'exit dels concerts i la creixent prosperitat de la societat. Ademés, felicitem a l'*Orfeo* i ens felicitem, com amants de les arts, dels actes de solidaritat dels quals ha sigut objecte de part den Morera. Ajuntant se va molt lluny; dividint, no s toca enlloc.

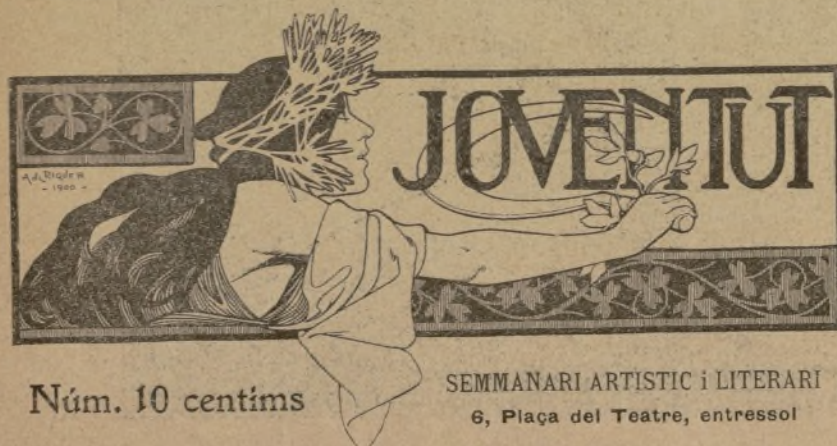
A «La Il·lustració Llevantina»

En el segon número d'aquesta publicació hi ha una plana am quasi tots els periodics de llengua catalana, entre ls que no hi figura PEL & PLOMA.

Potser se deu l'omissió a no haver rebut el nostre semanari; més és natural que l'últim arribat faci part del seu naixement als que ja fa temps que surten, sobre tot quan són, com el nostre full de paper, al número 43, que desitgem pugui arribar a marcar la nova il·lustració. Déu ho faci!!

NOTA.—Els clíxés del present número han sigut fets per la casa J. TOMAS, 375, carrer de Mallorca.

Tipografia «L'AVENÇ»: Ronda de l'Universitat, 20. Barcelona.—Telefon 115

JOVENTUT

Núm. 10 centíms

SEMANARI ARTÍSTIC i LITERARI
6, Plaça del Teatre, entressol

Se suscriu al PÈL & PLOMA

- a Madrid, Hector Kummer, libreria, 91, Alcalá.
- a Paris, l'on s'abonne chez:
Ed. Sagot, 39 bis, rue Châteaudun.
Boyveau & Chevillet, 22, rue de la Banque.
P. V. Stock, Galerie du Théâtre Français, 8, 9, 10 & 11, Palais Royal.
En vente dans tous les kiosques.
- a London, Émile Pelletier, 56, Charlotte Street, Fitzroy Square.
- a Bruxelles, Librairie Istace, Galerie du roi, 14, & Boulevard Anspach.
- a México, Agencia Internacional, Cerrada de la Moneda, 8.
- a Buenos-Aires, Joan Bonmati, Buen Orden, 284.